

تۆرك يوردى

ناشرى : تۆرك يوردى

مدىرى : آق چورە اوغلى يوسف

يىل ۱۳۳۱ صاى ۵ ۷ مایس ۱۳۳۱ يىل ۴ جلد ۸ صاى ۸۳

او وفا کار

ییلدیزلر ؟ ..

پویراز وار !

یلکن دولار ،

کمی ، صانکه ، قاناتلی !

آنکینلرده پنبه کونش

کولومسه رکن بو یولجلیق نه طاتلی !

چال ساز کی ، قلندرجه ، ییگیت قاردهش !

نغمه لرک یورولمایان دالغه لر دن بختیار ...

کونده رزم بو آهنگی او سوگیلی یورده قادار

۲۴ مارت ۱۳۳۱

ایس برچ

تاریخ

تورک تاریخنک قرنلره تقسیمنه دائر بر تجربه قلمیه

باشی ییل ۴ — جلد ۸ — صای ۴ ده در

چینگیزک ظهوری ، تورکارک غربه یورومه — لرندن صکره ، یغی بیر
غلیان وترقیدن صکره تحصیل ایتدکری رخاوت و انحطاطلرینی تعقیب ایتدیکی
کی ، چینگیزک هرقداشی اولان تیمورک ظهوری ده دیگر بیررخاوت و انحطاطی
تعقیب ایتمیشدر . چینگیز زماننده باشلانیلان « تورک غلیانی » چوق وقت
باشلامدی ؛ سکون بولدی . یکیدن بیر رخاوت ، عطالت و انحطاط دوره سی
باشلادی . بونی متعاقب « آقسای تیمور » ظهور ایتدی ، تورک دنیا سنده بر غلیان
دها باشلادی .

بو غلیان ، بیر درجه عمومی اولان غلیانلرک اوچنجی سی ایدی .
بناء علیه نیررک ظهوری ده تورک تاریخنده بیر فاصله قرون اعتبار ایدلک

لازمدر . او فاصله يی ده ، بیز «تورک تاريختک قرونه اغيره سی ايد قرونه انحطاطی آراسی» ديه رک تعبير ايدم جگیز .

بو فاصله يی ، عثمانليار طرفدن استانبولک فتحی زمانندن ده اعتبار ايتک ممکن ايدی ، لکن بن اويله اعتبار ايتمدم . چونکه استانبولک فتحی ، هر نه قدر تاريخ عمومى ده بير فاصله قرون اعتبار ايدلمش ايسه ده ، شرق تاريختده و خصوصاً تورک تاريختده او درجه اهميتی حائر دکلدرد ؛ استانبولک فتحی زمانلرنده تورک دنيا سنده پک ده مهم انقلابلر يوق ايدی .

تورک دنيا سنده بيوک انقلابلر استانبولک فتحندن آز اول يعنى آقساق تيمورك ظهوری انساننده ايدی . آقساق تيمورك ظهوری سبيله وولغا ، آستراخان ، سيبيره ، قريم ، تورکستان تورکلرنده و شرقی عالم اسلامده بيوک انقلابلر ظهوره کلدیکی کبی عثمانلی تورکلرنده ده مهم بير دوره فترت واقع اولدی . آقساق تيمورك ظهوريله ، کویا تاريخ عثمانی دخی برنجی فصلی تمام ايدوب قاپايه رق ايکنجی فصلنه باشلادی . بناء عليه «قرون اخيره» نک آخريخی و «قرون انحطاط» ديه تسميه ايدم جگمیز قرون رابعه نک ابتداسی آقساق تيمورك ظهوری تشکيل ايدرد . آقساق تيموردن سوکره اولان زمانلره «قرونه انحطاط» ديدک . جوتکه آقساق تيمورك وفاتيله تورکلرک ذهنيتمده ، روحانيت و مائتده عمومى بر انحطاط حصوله کليز : شرقده بير قسم تورکلر ياراش ياراش جينيلشیر ؛ يايق و اينل تورکلری آغیر ، آغیر ملی غننه دن آيريلير ، ميشه لر ملی لسانلری تدریجی بر صورتده غایب ايدم رک روس لسان قوللانمه يه باشلارلر ، ليتوانیا تورکلری لهيلشیر و روسلشیر ايکن «حکومت کورکانيه» تورکلری ده هنديلشیر و فرسلشیر لر . [بوزمانده تورکلک عليه نه حرکت ايتمین آنجق ايکی «اورق» وارايدی ، که اونلرده هر طرفدن «تورک اورقلری» ايله جويرلمش «قازاقلر» ايله اجنبی قوملردن آیری بره دوشمش «ياقوتلر» ايدی] .

«حکومت کورکانيه» حقنده تکرار اعتراض وارد اوله سندن امین اولديغم ايچون اوندن بحث ايتمده دن «حکومت عثمانيه» يه کچه جگم .
اوت ! آقساق تيموردن سوکره ده «دولت عثمانيه» فعاليت کوستر يوردی :

متصل ایلری کیدیوردی ، استانبولی فتح ایدیوردی ، ویانه قابولرینه قدر یورو یوردی .

« یکی چری » اوجاغی کبی بیر تمثیل ماکنه سی اختراع و اونکله اقوام اجنبیه یی تمثیل ایدیوردی . لکن ، قرون وسطی نك بتون اخلاق فاسده سنه جمع اولان « آشیانه فساد » ک فتحیله ، بیزانسیلرک چورومش اخلاقلری ، کریه عادتلری ، ضررلی اصول معیشت و ادارلری تورکلره میراث قالیوردی .

استیلاردن دولایي ممالک عثمانیه کنیشه یوردی ؛ لکن کنیشه له نمه سی ، تورکلرک « تمدن » لرینه بیر مانعه اولیوردی .

[عمومی بیر طرزده سویلک ایستهرم که تورک وطنک فضلہ توسعی تورکلرک تمدنلرینه مانعه اولدینی کبی ، اقوام اجنبیه ایچرولرینه صالديرمه لری ده اکثریا تمثلی انتاج ایتدی . عثمانلی تورکلری ده بوندن مستثنی دکدرلر .]

واقعه « یکی چری اوجاغی » ای بیر تمثیل ماکنه سی ایدی ، کوزل تمثیل ایدیوردی . لکن شوراسی ده دوشمنک لازمدرکه تمثیل نه طرزده ایدی ، « تمثیل » دن تورکلک یا خود اسلامیت نه قازانیوردی ؟ ..

قانون وراثت ، فطرتک یا کاشن و خطا آلود بیر قانونی دکل ، اک حکمت آمیز بیر قاعده سیدر . فطرت ده اولان قانونلر دائماً نافعدر ؛ فقط ، آنلری سوء استعمال مضر در . ایشته « تمثیل » ده قانون وراثتی سوء استعمال ایدی . قوانین طبیعی ده هر بیر سوء استعمالک بیر جزاسی وار دییورلر . ایشته تورکلک ، ده قانون وراثتده سوء استعمالک جزاسی کوریوردی .

بو حال عمومی وله رق ۱۹ نجی عصر میلادینک [۱۳ نجی عصر هجرینک] صوکلرینه قدر دوام ایتدی .

۱۹ نجی عصر میلادینک نصف اخیرنده عثمانیلره ایندیریلن شدتلی ضربه لر وعین زمانده روسیه ده باشلانیلان سیاسی تدبیرلر ، تورکلره آزا اولسده تاثیر اجرا ایتدی : بوندن اعتباراً ملی انتخابه اماره لری کورنمکه باشلادی . انتباهک ایلاک مبشرلری کلدی .

گلش او مبشرلر ، بعضاً تدشیر و بعضاً تنذیر طرزنده وظیفه لری ادا ایدیورلر ، تورکارده یاواش یاواش بوتلقیناتی قبول ایدیورلر و بویله جه بیر انقلاب دوره سنه حاضرلانیورلردی ... تورکار ، حاضرلانمقده ایکن یازم عصر قدر برزمان دها کلوب کجیدی .

تورکیه و روسیه ده بربرینه یاقین زمانلرده مشروطیت و بیر نوع حریت شعله لرینک پارلدامسیله آرتق انقلاب فکرلرینک انفلاقی قولایلمشدی .

تورکیه و روسیه انقلابلریله تورکار یکی بیر دوره یه کچمش اولیورلرکه اوده تاریخلرنده دردنجی دوره اعتبار ایدیلان « دوره انحطاط » دن قورتیلوب ، بشنجی دوره اولان « دوره ملیت » د دخوللری در .

تقسیماتک خلاصه سی :

تورک تاریخی ، اک مهم وقعه لر دن اولان دوت وقعه سبیلی بش دوره یه تقسیم ایدلدی : ۱ - قرون اولی ، تورکارک غربیه هجوملرینه قدر اولان وقایع تاریخیه لر دن احتوا ایدر . تا ازمئه اساطیری دن [۴۵۰] میلادی سنه لرینه قدر دوام ایدر . ۲ - قرون وسطی ، که قرون اولی نک نهایت دن ابتداء تیموچینک مبینکیز مهانه اعلان اولمیه سنه قدر اولان وقایعی اشتمال ایدر . ۳ - قرون اخیر ، که قرون وسطی نک صوکندن ابتداء ، آقساق تیمورک ظهورینه و خان اعلان اولمیه سنه [یاخود انقره محاربه سنه] قدر اولان وقایعی ایجروسنه آلیر . ۴ - قرون انحطاط ، که انقره محاربه سندن اعتباراً انباء ملینک قطعی تظاهراتندن صایدیغمز « مشروطیت » ک اعلانشه قدر اولان وقایعی حاویدر . بودوره ، تورک تاریخنک اک مؤلم بیر دوره سیدر .

ظن ایدیورم ، که بنم شو عاجزانه تقسیم ایله تورک تاریخنک تألیفی ، تحریری و تحصیل بی درجه یه قدر قولایلق کسب ایده جکدر . فقط شوراسنی ده سویله یه یم که بونلر بیر اعتبار دن عبارتدر . بونلر دن دها مهم واقعه لر بولان کیمسه دیگر بیر اعتبار یاباییلیر ...

پیتدی

زیتة الله نوشیروانه